

Магістр 1 курсу
факультету обліку і аудиту ХНЕУ

ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ ВАРТОСТІ РЕМОНТУ АВТОТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ І ЗБИТКІВ ВІД ЇХ ПОШКОДЖЕННЯ

Анотація. Розглянуто проблеми оцінки вартості ремонту автотранспортних засобів і запропоновано методику оцінки вартості ремонту автотранспортних засобів з урахуванням збитку від їх пошкодження.

Аннотация. Рассмотрены проблемы оценки стоимости ремонта автотранспортных средств и предложена методика оценки стоимости ремонта автотранспортных средств с учётом убытков от их повреждения.

Annotation. The problems of estimated cost of repairs of vehicles are considered. The methods of estimating the cost of repair of vehicles with account of losses due to damage are proposed.

Ключові слова: автотранспортні засоби, ремонт, оцінка, збитки, пошкодження, вартість, ринок.

У даний час активно розвивається оціночна діяльність – один із найважливіших інститутів сучасної ринкової економіки та правової держави. Вона необхідна для формування нормальних економіко-правових відносин у суспільстві, а також забезпечення легітимного і цивілізованого економічного обороту об'єктів прав власності. У автотранспортному комплексі України, основним видом активів якого є автотранспортні засоби, потреба у їх вартісній оцінці постійно зростає у зв'язку зі стабільним підвищенням рівня автомобілізації в країні. Необхідно звернути увагу на проблеми оцінки вартості пошкоджених автотранспортних засобів, вартості їх ремонту (відновлення) і відшкодування втрат від їх пошкодження. Основні причини пошкодження автотранспортних засобів – дорожньо-транспортні пригоди (зіткнення з іншим транспортним засобом, наїзд на рухомі або нерухомі об'єкти, перекидання тощо), великі виробничі аварії, стихійні лиха (буря, шторм, ураган, злива, град, рясний снігопад, землетрус, сель, обвал, каменепад, зсув, паводок, повінь тощо), провал під лід, вибух, удар блискавки, а також викрадення, навмисне або ненавмисне (з необережності) пошкодження автотранспортного засобу.

Значний внесок у розробку теоретичних і методичних питань оцінки вартості ремонту автотранспортних засобів зробили українські та зарубіжні вчені: Адріанов Ю. В., Васін П. М., Назаров О. С., Третьяков Е. А. та інші, однак на сьогодні оцінка потребує подальшого вивчення і вдосконалення.

Мета дослідження – виявити й оцінити можливі проблеми щодо оцінки вартості ремонту автотранспортних засобів та збитку від їх пошкодження.

Завданнями дослідження є розгляд проблем оцінки вартості ремонту автотранспортних засобів і збитку від їх пошкодження, а також запропонування нововведень щодо вдосконалення організації їх оцінки.

Об'єктом дослідження є вартість ремонту автотранспортних засобів та збитку від їх пошкодження.

Предметом дослідження є оцінювання вартості ремонту автотранспортних засобів і збитку від їх пошкодження.

Оцінка збитків від пошкодження автотранспортного засобу визначається на дату пошкодження або на більш пізню дату. Оцінка збитків на дату пошкодження може проводитися для пред'явлення майнового позову відповідно до цивільного законодавства, призначення міри покарання згідно з кримінальним законодавством, формування інформаційної бази за величиною збитку від дорожньо-транспортних пригод на регіональному рівні, для визначення розміру страхового відшкодування, а також з іншими цілями. Оцінка збитків від пошкодження автотранспортного засобу на більш пізню дату, ніж дата ушкодження, визначається у випадках, встановлених процесуальними процедурами цивільного, кримінального та митного законодавства, а також при необхідності врахування додаткових ушкоджень автотранспортного засобу, отриманих у результаті транспортування, зберігання або з інших причин у період між датою ушкодження і датою оцінки. У загальному випадку оцінка збитку від пошкодження автотранспортного засобу на дату оцінки розраховується за формулою [1]:

$$C_{\text{ущ}} = \begin{cases} C_{\text{ущ}} & \text{при } C_{\text{ущ}} \leq C_p, \\ C_p & \text{при } C_{\text{ущ}} > C_p, \end{cases} \quad (1)$$

де $C_{\text{ущ}}$ – розмір шкоди, встановлений у результаті оцінки пошкодженого автотранспортного засобу, на дату оцінки в місці оцінки, грн;

C_p – ринкова вартість автотранспортного засобу в непошкодженому стані на дату оцінки в місці оцінки, грн.

У зв'язку з тим що ринок пошкоджених автотранспортних засобів фактично відсутній, величина оцінки автотранспортного засобу як розмір збитку практично не використовується. Тому розмір шкоди визначається переважно методами витратного підходу і включає всі витрати, необхідні для відновлення пошкодженого автотранспортного засобу до технічного стану, у якому воно знаходилося безпосередньо перед ушкодженням, і

проведення робіт по його відновленню. У цьому випадку оцінка збитку від пошкодження автотransпортного засобу на дату оцінки розраховується за формулою [1]:

$$C_{\text{уц}} = \sum_{i=1}^n [C_i^p + C_i^m + C_i^{3ч} (1 - \frac{L_i}{100}) - C_i^{3чp}] + C_{\text{уцс}}, \quad (2)$$

де n – кількість найменувань (видів) робіт, проведення яких необхідне для відновлення пошкодженого автотransпортного засобу до технічного стану, одиниці;

C_i^p – вартість проведення i -го найменування (виду) робіт, необхідного для відновлення пошкодженого автотransпортного засобу, на дату оцінки в місці оцінки, грн;

C_i^m – вартість матеріалів, використовуваних при i -му виді робіт з відновлення пошкодженого автотransпортного засобу, на дату оцінки в місці оцінки, грн;

$C_i^{3ч}$ – вартість у новому стані пошкоджених елементів (запасних частин) автотransпортного засобу, що підлягають заміні при i -му виді відновлювальних робіт, на дату оцінки в місці оцінки, грн;

L_i – фізичний знос пошкоджених елементів (запасних частин), що підлягають заміні при i -му виді робіт з відновлення пошкодженого автотransпортного засобу, на дату оцінки, %;

$C_i^{3чp}$ – вартість, за якою можуть бути реалізовані пошкоджені елементи автотransпортного засобу (за винятком витрат на реалізацію), що підлягають заміні при i -му виді відновлювальних робіт, на дату оцінки в місці оцінки, грн;

$C_{\text{уцс}}$ – величина втрати товарної вартості на дату оцінки в місці оцінки, грн.

Оцінка вартості пошкоджених елементів (запасних частин) автотransпортного засобу в новому стані, що підлягають заміні при i -му виді робіт з відновлення пошкодженого автотransпортного засобу, проводиться прямим методом за результатами вибіркового спостереження на дату оцінки в межах товарного ринку запасних частин в місці оцінки автотransпортного засобу. Оцінка вартості, за якою можуть бути реалізовані пошкоджені елементи автотransпортного засобу (за винятком витрат на реалізацію), що підлягають заміні при i -му виді робіт з відновлення пошкодженого автотransпортного засобу, визначається прямим методом на дату оцінки з урахуванням їх технічного стану та можливості відновлення стану товарного ринку запасних частин даної номенклатури та вимог організації, які купують ремонтний фонд у місці оцінки. Розрахунок оцінки втрати товарної вартості відновленого після пошкодження автотransпортного засобу проводиться відповідно до таких принципів, положень та методів [2]. Необхідність урахування розміру втрати товарної вартості автотransпортного засобу при оцінці збитку від його пошкодження обумовлена тим, що проведення окремих видів ремонтних впливів по його відновленню після ушкодження супроводжується незворотнім погіршенням зовнішнього (товарного) виду, функціональних та експлуатаційних характеристик, зниженням його безвідмовності і довговічності. До вказаних видів ремонтних впливів відносяться такі.

По-перше, це роботи з усунення перекосів несучих елементів конструкції автотransпортного засобу, що формують каркас кузова, кабіни, платформи, коляски. Перекосами є ушкодження, що призводять до істотної зміни геометричних параметрів каркаса кузова, кабіни, салону, платформи, коляски, прорізів дверей, капота, кришки багажника, вітрового і заднього скла, лонжеронів тощо.

По-друге, це роботи з ремонту пошкоджених елементів кузова та оперення і по заміні пошкоджених незнімних елементів за допомогою зварювання. Ремонт елементів кузова та оперення виробляється переважно правкою пошкодженої частини механічним впливом (рихтуванням, витяжкою) або її заміною ремонтної вставкою з наданням їй форми відновлюваного елемента. Кузов і оперення легкового автомобіля включають такі основні елементи: корпус, капот, кришка багажника (двері задка), бічні двері, крила, деталі декоративного оформлення (панель облицювання радіатора, передній і задній бампери, декоративні накладки тощо). Основними елементами кузова та оперення вантажного автомобіля є рама, кабіна, двері кабіни, панель облицювання радіатора, капот, крила, підніжки, бортова платформа (підстава, борти, каркас тенту) або платформа ковшеподібного типу та надрамник для самоскида [3].

Втрата товарної вартості автотransпортного засобу враховується при визначенні збитків тільки при одночасному виконанні таких умов:

а) під час огляду пошкодженого автотransпортного засобу виявлено необхідність виконання одного з видів ремонтних впливів (робіт), при цьому кожний вид ремонтного впливу, якому піддаються пошкоджені конструктивні елементи, враховується, якщо не було слідів (ознак) більш ранніх (попередніх) пошкоджень або корозії, а також обмежень;

б) якщо фізичний знос автотransпортного засобу на дату оцінки становить не більше 40 %;

в) якщо автотransпортний засіб раніше повністю не перефарбовували [4].

Отже, розглянуто загальні положення, принципи і методи, на основі яких пропонується проводити оцінку вартості пошкоджених автотransпортних засобів, вартості їх ремонту (відновлення) і відшкодування втрат від їх пошкодження.

Ці проблеми не є достатньо вирішеними, потребують подальшого теоретичного і методологічного вивчення, більш детального аналізу оцінки вартості ремонту з урахуванням збитків автотransпортних засобів.

Наук. керівн. Гіль С. Є.

Література: 1. Адрианов Ю. В. Оценка автотransпортных средств / Адрианов Ю. В. – М. : Дело, 2003. – 448 с. 2. Адрианов Ю. В. Оценка стоимости передвижного состава транспорта : учебное пособие / Адрианов Ю. В. – М. : Международная академия оценки и консалтинга, 2003. – 244 с. 3. Васин П. Н. Экспертиза транспортных средств для целей страхования и страховых выплат : учебное пособие / Васин П. Н. Новосибирск : СИБАГС, 2004. – 152 с. 4. Васин П. Н. Правовое обеспечение формирования, оборота и оценки стоимости имущества : учебное пособие / Васин П. Н. – Новосибирск : СибАГС, 2004. – 152 с. 5. Назаров О. С. Оценка рыночной стоимости машин и оборудования : учебное пособие / Назаров О. С., Третьяков Е. А. – М. : Международная академия оценки и консалтинга, 2002. – 134 с.

